

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Petra Baboráková

Ochotnické divadlo jako volnočasová aktivita

Olomouc 2017

vedoucí práce: Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.

Prohlášení autorky:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci 20. 4. 2017

.....

Petra Baboráková

Poděkování:

Chtěla bych moc poděkovat vedoucí mé práce Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D za velmi ochotnou pomoc a laskavé vedení mé práce.

Obsah

ÚVOD.....	6
TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 Volnočasové aktivity a zájmové činnosti dětí	7
1.1 Zájmová činnost a její specifika	8
1.2 Osobnost vedoucího kroužku.....	10
2 Vývojové charakteristiky dětí v divadelním kroužku	11
2.1 Periodizace duševního vývoje se zaměřením na dětství	11
2.2 Vývoj dítěte v předškolním věku.....	13
2.2.1 Tělesný vývoj	13
2.2.2 Kognitivní vývoj.....	13
2.2.3 Hravost dítěte v předškolním období.....	14
2.3 Vývoj dítěte v mladším školním věku	14
2.3.1 Tělesný vývoj	14
2.3.2 Kognitivní a emoční vývoj	15
2.4 Vývoj dítěte ve starším školním věku.....	15
2.4.1 Tělesný vývoj	15
2.4.2 Emoční vývoj.....	15
3 Komunikace a metodika dramatické výchovy	16
3.1 Komunikace	16
3.1.1 Verbální komunikace.....	16
3.1.2 Nonverbální komunikace.....	17
3.2 Metodika dramatické výchovy.....	18
3.2.1 Dramatické hry	19
4 Ochotnického divadlo v Těšeticích a Ústíně	21

4.1	Stručné dějiny ochotnického divadla v Těšeticích	21
4.2	Vznik divadelního kroužku v Ústíně	22
4.3	Vlastní pohled na vznik divadelního kroužku	23
PRAKTICKÁ ČÁST		28
5	Průběh příprav vystoupení „Čtyři chody Karla IV.“	28
5.1	Zpracování plánu činnosti divadelního kroužku.....	28
5.2	Podrobné zpracování metodického plánu schůzek divadelního kroužku	30
5.2.1	Schůzka č. 1	30
5.2.2	Schůzka č. 2.....	33
5.2.3	Schůzka č. 3.....	34
5.3	Zhodnocení vystoupení.....	35
6	Scénář ke hře „Čtyři chody Karla IV.“	36
Závěr.....		42
Seznam použitých zdrojů.....		43
Knižní zdroje		43
Elektronické zdroje.....		44
Přílohy		45
Fotografie		45
Anketa ke hře „Čtyři chody Karla IV.“		51
Anotace.....		52

ÚVOD

V bakalářské práci bych čtenáře ráda seznámila s činností divadelního kroužku v obci Ústín. Mým záměrem je podrobný popis vzniku kroužku a mého autorského představení „Čtyři chody Karla IV.“ Hlavním cílem bakalářské práce je charakterizovat a analyzovat celý průběh nácvičku vystoupení a zhodnotit jeho úspěšnost a význam pro vesnici. Chci dokázat, že i v malé vesnici, kde je jen čtyři sta obyvatel, lze založit a udržet při činnosti divadelní kroužek, který navštěvují pouze místní děti.

V teoretické části se seznámíte se všemi aspekty, které doprovázely vznik a udržení kroužku při chodu. Vysvětluji důležitost zájmových činností dětí a vývojovou psychologii, díky kterým můžeme zvládnout práci s dětmi co nejlépe. Dozvídáme se, jak s dětmi v předškolním a školním věku pracovat, co je nejvíce zajímavá, jaký text jsou schopny se naučit a zapamatovat si. Díky metodice zjistíme, jak si připravit hodinu a jaké činnosti na sebe navazují a proč.

Dále popíši historii ochotnického divadla v Těšeticích a v Ústíně. Divadlo v Těšeticích je velmi důležité pro vznik toho Ústínského, kdyby ho totiž nebylo, není vůbec jisté, že bych se odhodlala pro vznik divadla v Ústíně. Díky Těšetickému divadlu jsem začala vystupovat před velkým publikem a zjistila jsem, jak moc mi to je blízké. Historii Ústínského kroužku popisují na základě vlastních zkušeností, jelikož jsem byla jedním z iniciátorů jeho založení.

V praktické části podrobně popisují průběh nacvičování v rámci celku i konkrétních hodin, které se odehrály na začátku, uprostřed a na konci nácvičku. Zhodnocuji představení i ohlasy na něj. Také je zde obsažen nástin scénáře ke hře.

Pro dotvoření pohledu na celé vystoupení jsou v přílohách fotografie z jeho průběhu a malá anketka, kterou jsem provedla mezi herci. Na CD přiloženém k práci je celý záznam hry, který trvá necelou půl hodinu. Je jedním z výstupů mé práce a proto je její nedílnou součástí.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Volnočasové aktivity a zájmové činnosti dětí

Volný čas je nedílnou součástí života každého z nás. Každý potřebuje chvíli pro sebe, kdy bude relaxovat a rozvíjet své zájmy v jemu blízké zálibě. Ať již neorganizovaně nebo organizovaně ve skupině za vedení vychovatele nebo pedagoga volného času.

Volný čas má spoustu funkcí, Vážanský uvádí, že nejkompexnější seznam pravděpodobně vytvořil Horst Opaschowski, který tyto funkce nazývá volnočasové potřeby a je jich osm:

- Rekrece- zotavení, uvolnění, osvobození od zátěže, odpočinek, ...
- Kompenzace- vyvážení jednostrannosti, doplnění nedostatků, rozptýlení a potěšení, ...
- Edukace- vzdělávání, poznávání, učení, zvědavost, změna a rozvoj osobnosti, aktivizace vlastních možností, ...
- Kontemplace- klid, meditace a rozjímání, sebereflexe, čas pro sebe samého, hledání vlastní individuality a identity, ...
- Komunikace- sdílení, kontakt a družnost, vztahy, pospolitost, láska, něžnost, empatie, ...
- Integrace- společnost, kolektivní vztah, tvoření skupin, bezpečí, sounáležitost, společné prožívání, uznání, sociální učení, hry a rituály, ...
- Participace- účast, angažovanost, spoluodpovědnost, iniciativa, spolurozhodování, solidarita, kooperace, ...
- Enkulturační- kreativní rozvoj, účast na kulturním životě, fantazie, spontaneita, řešení problémů, tvůrčí uplatnění, ...¹

„Děti mají většinou více volného času než dospělí. Existují však i děti trpící nedostatkem volného času. Mezi dětmi jsou však i jedinci, kteří mají nadbytek volného času a neumí jej vhodně vyplnit. Obsah volného času odpovídá věkovým a individuálním zvláštnostem. Aktivity dětí a mládeže jsou většinou pestřejší než u dospělých. Míra samostatnosti také závisí na věku dítěte, jeho psychické i fyzické vyspělosti, na rodinném prostředí a nabídce volného času v regionu.“²

¹ VÁŽANSKÝ, M. *Základy pedagogiky volného času*. Brno: Print-Typia, 2001, s.36-38.

² HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, s. r. o., 2008, s. 66.

Je velmi důležité najít rovnováhu ve správném využití volného času dětí. Není dobře, když děti nedokáží využít svůj volný čas a tráví ho u televize a počítačů, nemají záliby a vlastně si už ani neumí povídat s vrstevníky, protože nemají společné téma ke konverzaci. Takové neplnohodnotné využití volného času jedince nerozvíjí v žádné oblasti. Jedinci, kteří ve volném čase nemají žádné zájmy často inklinují k různým partám, jejichž chování se časem stává deviantním.

Vychovatel ve volném čase dětí by měl klást důraz nejen na rozvíjení kompetencí dětí, ale i na prevenci: „Výchova si klade za cíl nejen vybavovat děti kompetencemi (vědomostmi, dovednostmi, schopnostmi a postoji), ale také jak odolávat nástrahám, které jim současná společnost připravuje. Drogové závislosti, nesnášenlivost, agresivita, extremismus apod. jsou dlouhodobé trendy vývoje společnosti a je nutné na ně reagovat ve výchovném působení. Je nutné pojímat výchovu i jako komplexní specifickou formu primární prevence sociálně patologických jevů.“³

Ovšem ani naprostý opak, kdy má dítě organizován všechnen volný čas, není vhodným řešením. Pokud děti každý den po škole musí svůj volný čas trávit v kroužku, může docházet k jejich přetěžování, což může vést k tomu, že se dítě v pozdějších letech zasekne a nebude chtít již navštěvovat žádný zájmový útvar. Často jsou takto přetěžovány děti rodičů, kteří musí pracovat do večera a myslí si, že je pro jejich děti nejvhodnější, navštěvovat kroužky, aby netrávily čas sami doma. Nebo si rodiče přes děti plní své zájmy a již si neuvědomují, že to není zájem dětí ale jejich.

Nejlepší je pro děti činnost, která je baví a rozvíjí je. Děti by měly být rozvíjeny rovnoměrně po všech stránkách. Dvakrát až třikrát do týdne, kdy dětem zbývá dostatek neorganizované času, který mohou trávit s vrstevníky nebo rodinou.

1.1 Zájmová činnost a její specifika

„Zájmová činnost pravidelná se uskutečňuje v pravidelných intervalech (jednou nebo několikrát za týden) pod vedením kvalifikovaného vedoucího. Inspiruje vznik různých druhů zájmových útvarů. Na závěr školního roku účastníci zájmové činnosti pravidelně seznamují svoje druhy, rodiče i veřejnost s výsledky činnosti a mohou dostávat osvědčení o činnosti.“⁴

³ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s. 39

⁴ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J., *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s.21

Tato činnost je povětšinou v kolektivu, vedena kvalifikovaným vedoucím jako je profesionální pedagog nebo nadšencem, který se orientuje v daném zájmu a je schopen vytvořit u dětí nadšení a zájem pro danou oblast.

„Všechny typy zájmových činností umožňují prožívání kladných citů, odreagování citů negativních, poznávání vlastních možností na základě svobodné možnosti volit druh činnosti, dobrovolnosti i individuálních přání.

Zájmová činnost vhodně podněcuje, podporuje a rozvíjí samostatnost, tvořivost, zdravou společenskou aktivitu. Tím vede děti i ostatní účastníky k přiměřené účasti (participaci) i na politickém, kulturním a hospodářském životě společnosti. Vytváření kladných vztahů k různým činnostem a celoživotnímu vzdělávání přispívá k uvědomělejším úvahám o volbě profese i k profesní flexibilitě a tím k širšímu uplatnění v budoucím životě. Kromě toho účast dětí na společensky hodnotné a pedagogicky vedené zájmové činnosti od prvních let školní docházky vytváří návyk zabývat se i ve starším školním věku a v dospělosti společensky užitečnou činností, účelně využívat svůj volný čas.“⁵

Vhodné využití volného času činnostmi, která dítě baví a naplňuje ho je to nejlepší, co může být. Dítě se ve volném čase vzdělává i vychovává a baví ho to. Veškeré činnosti by měly být přiměřené věku dítěte, jeho možnostem a kompetencím. Dítě by samo mělo chtít něco předvést, dokázat.

Na vesnici bývá škála možností využití volného času daleko menší než ve městě. Proto je nesporně výhodou, když vedení obce nebo spolky v obci iniciují založení nějakého kroužku pro děti, dokáží zrealizovat tento kroužek, natáhnout do něj děti a hlavně vytrvat, aby to nebyla jen sezónní záležitost, ale kroužek, do kterého se děti každý rok po prázdninách těší, protože z něj mají nezapomenutelné zážitky a chtějí k nim přidat další. Obzvláště v malých vesnicích je nedostatek volnočasových aktivit pro děti, rodiče musí děti někam dovážet, pokud mají možnost nebo děti navštěvují kroužek při základní škole, což bývá jedna z jejich mála možností, jak se zapojit do zájmových aktivit.

⁵ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogické ovlivňování volného času*. Praha: Portál, s. r. o., 2008, s. 164-165.

1.2 Osobnost vedoucího kroužku

Na vesnicích, kde se podaří založit kroužek bývá velmi důležitou postavou osoba, která kroužek vede. Proto by měla být velmi empatická, schopná naslouchat dětem a jejich problémům, být flexibilní a mít schopnost pomoci dětem jejich problémy řešit. Měla by být optimistická, pozitivně naladěná, umět dobře verbálně i nonverbálně komunikovat, a hlavně mít k dětem pozitivní vztah.

Zde je seznam obecných vlastností, které by osoba pracující s dětmi měla mít:

- Pochopení pro věkové zvláštnosti, zvláště při práci s věkově heterogenní skupinami.
- Tvořivost, nápaditost, fantazie.
- Aktivita, iniciativa, průbojnost.
- Přizpůsobivost proměnlivým podmínkám a situacím.
- Hravost, radost ze hry.
- Smysl pro humor.
- Fyzická zdatnost, dobrý zdravotní stav.
- Příjemný vzhled, úprava zevnějšku.⁶

Seznam není krátký a je v něm uvedena spousta vlastností, ovšem vedoucí kroužku má velice důležitou funkci v životě dětí. Pokud si s nimi vytvoří pozitivní vztah, může být pro ně velmi důvěryhodnou osobou, které se děti svěřují se svými problémy a doufají, že jim pomůže.

⁶ HÁJEK, B., HOFBAUER, B., PÁVKOVÁ, J. *Pedagogika volného času*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010, s.84

2 Vývojové charakteristiky dětí v divadelním kroužku

Vývojová psychologie je jednou z velmi důležitých východisek práce s dětmi. Díky některým oblastem, o nichž bude tato kapitola, vím, jak s dětmi v určitém věku pracovat, co se zvládnou naučit, jestli je ovládne téma a podobně. Dítě je neustále ovlivňováno různými aspekty, které na něj působí a proměňují jeho vnímání světa.

„Psychický vývoj je dán interakcí dědičných předpokladů a vnějších především sociokulturních vlivů. Uskutečňuje se prostřednictvím zrání a učení. Zrání se děje na základě genetického programu jedince, které ovlivňuje předpoklady k rozvoji určitých psychických projevů. Jejich další rozvoj je umožněn učením. Učení se projevuje různými změnami v psychických procesech a vlastnostech získaných na základě zkušeností.“⁷

V rámci kroužku lze dítě naučit mnoho dovedností v oblasti dramatizace, intonace, artikulace a dalších. Ovšem jedinec, který má v této oblasti vrozené schopnosti je snáze tvárný a vše se naučí rychleji, lépe. U dítěte, které tíhne k divadlu člověk povětšinou nepotřebuje hledat motivaci, protože dítě je motivováno vidinou vystoupení, na které se těší a při představě jeho průběhu je nadšené.

Podpora rodiny dítěte, v pozdějším věku i vrstevníků, je velmi důležitá. Jedinec, který je podporovaný má více sebevědomí a více důvodů snažit se, chtít se předvést. Pokud dítě podporu nedostává a je odrazováno, zákonitě se to ukáže na jeho snaze i celkovém výstupu. Málokteré dítě je v tomto věku tak vyzrálé a silné, aby si zvládlo jít za svým snem i bez podpory své rodiny a okolí.

2.1 Periodizace duševního vývoje se zaměřením na dětství

Vyčleníme si zde biopsychologickou vývojovou periodizaci dle Příhody⁸:

1. Rozvoj antenatální:

- zárodečný a embryonální od 0 do 3. lunárního měsíce,
- fetální od 4. do 7. lunárního měsíce,
- prenatalní od 8. do 10. lunárního měsíce.

⁷ ŠIMÍČKOVÁ, ČÍŽKOVÁ J. *Vývojová psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s.11.

⁸ PŘÍHODA, V. *Ontogeneze lidské psychiky I. – IV*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1974, s.

2. První dětství
 - období nemluvněte od 0. do 12. měsíců,
 - věk batolete od 1. do 3. let.
3. Druhé dětství
 - předškolní od 3. do 6. let,
 - prepubescence od 6. do 11. let.
4. Pubescence
 - od 11 do 15 let.
5. Období hebetické
 - postpubescence od 15 do 20 let,
 - mecitma od 20 do 30 let.
6. Životní stabilizace a vyvrcholení
 - od 30 do 45 let.
7. Interevium
 - od 45 do 60 let.
8. Senium
 - od 60 let.

V rámci kroužku nás nejvíce zajímá třetí a čtvrtý bod, jelikož ho navštěvují převážně děti od 4 do 15 let. Je tedy na místě přiblížit si tyto oblasti podrobněji.

Druhé dětství, které zahrnuje dvě oblasti předškolní a prepubescenci. „Předškolní stádium je období formování dětské osobnosti a z hlediska psychického vývoje člověka je ta doba mezi 3. a 6. rokem mimořádně důležitá. Základní činností dítěte, v níž se mění i utváří struktura motivů je dětská hra. Uzlovým bodem druhého dětství je z fyziologického hlediska tzv. první tvarová přeměna postavy... Nejvýznamnějším předělem je vstup dítěte do školy, který nevyplývá z podstaty vývoje, ale je potřebou společenskou, mění od základů vývoj dítěte. Je to zejména psychicky náročný proces adaptace dítěte na školu. Vývojově je však toto období velmi klidné, je provázáno především řadou změn v sociálním chování prepubescenta, s množstvím věcných zájmů a zvyšováním jeho sebevědomí.“⁹

⁹ ŠIMÍČKOVÁ ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Vývojová psychologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013, s. 16.

Pubescence neboli období dospívání mezi 11. a 15. rokem je ovlivněno hledáním vlastního já. Jedinec pohlavně dozrává, vytváří si svoji identitu, v krátkém čase rychle vyrostě, to vše mu přináší vnitřní nejistotu, pochybnosti a touhu najít se. Dospívající často zastávají negativní postoj k sobě samému, protože mají problém se sebezpřijetím. Také z těchto důvodů se začleňují do nějaké party, kde si připadají pochopení. Obecně děti, které dlouhodobě mají nějaké zájmy, které je baví, překonávají toto období mnohem klidněji a snáze než jedinci, kteří nemají náplň volného času.

2.2 Vývoj dítěte v předškolním věku

Předškolní věk je obdobím, kdy dítě dochází do mateřské školy, setkává se tedy se svými vrstevníky a začíná si vytvářet propracovanější systém hodnot. Již není tak silně fixováno na matku a rodinu, přichází na to, jak si vytvářet kamarádské vztahy a snaží se co nejlépe zapadnout do kolektivu. Poznává také jiné autority v podobě paní učitelky, školnice, ředitelky a podobně. Zjišťuje, že se svět netočí jen kolem něj a dochází ke změnám chování.

2.2.1 Tělesný vývoj

Dochází k celkovému protažení dětského těla, proporce hlavy vůči zbytku těla je daleko úměrnější, krk je štíhlejší, dochází ke vzpřímení postoje. I v oblasti motoriky se dítě velmi rychle zdokonaluje, osvojuje si různé formy házení, lezení, je velmi aktivní. Zjišťuje, že zesílilo a chce se přesvědčit o tom, co všechno dokáže. Jemná motorika je také s každým rokem dokonalejší a propracovanější. Okolo čtvrtého roku můžeme u dítěte pozorovat typickou kresbu „hlavonožce“, již o rok později je kresba daleko propracovanější a můžeme vnímat základy postavy-hlavu, ruce, trup, nohy. Kresba dítěte, které je zralé pro školní docházku by měla být daleko konkrétnější, proporce těla by měly být úměrné realitě a na celém obrázku si můžeme všimnout daleko více detailů.¹⁰

Již v předškolním věku dítěte se začíná projevovat jeho dominantní ruka, jestli bude pravák nebo levák.

2.2.2 Kognitivní vývoj

Symbolické myšlení se u dítěte ve věku čtyř let mění na názorné. Vše, co dítě usoudí je v reakci na to, co prožilo, vidělo, cítilo. Dítě vnímá mnoho podnětů, ale vždy není schopno utvořit si logické

¹⁰ KOZÁKOVÁ, R. *Základy obecné a vývojové psychologie pro studenty nelékařských zdravotnických oborů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 76.

závěry, proto si pravdu upravuje do té podoby, kdy je schopno ji pochopit a akceptovat. V tomto období je dítě velmi egocentrické, protože si začíná naplno uvědomovat vlastní „já“.¹¹

Řeč dítěte se velmi rychle zdokonaluje. Zvládá plynule tvořit souvětí, proto je velmi důležité s ním mluvit, číst mu pohádky, rozvíjet ho po komunikační stránce. V tomto období lze rozpoznat, zda je řeč dítěte v normě nebo je potřeba začít navštěvovat logopeda, který s dítětem bude pracovat na odstranění jeho anomálie.

2.2.3 Hravost dítěte v předškolním období

Hra je v tomto období mezi 3 a 6 rokem hlavní činností dítěte. Děti si rády hrají s rodiči, rodinou, později ve školce s vrstevníky nebo s kamarády v blízkosti domu. Na hře můžeme názorně vidět, jak dítě vospívá a přichází se stále novými, náročnějšími nápady, jak si hrát, na co a s čím. Postupně se u nich vytváří schopnost spolupráce, kdy si dokáží hrát společně na nějaký známý motiv např. domácnost, pohádku. Při hře se projevuje osobnost každého dítěte, názorně můžeme vidět vůdčí a průbojně jedince i pasivní děti, které se raději nechají vést a spokojí se s přidělenou rolí.

2.3 Vývoj dítěte v mladším školním věku

V období 6 až 7 let věku dítěte dochází ke zlomovému bodu, jímž je povinná školní docházka. Dítě, které do teď nemělo v podstatě žádné povinnosti, se musí vyrovnat s novým školním režimem, ve kterém dostalo spoustu nových úkolů, na které si musí zvyknout. Adaptace může být mnohdy náročná, ale nástup dítěte do školy také značí, že je zralé a připravené na nové poznatky, díky kterým se může rozvíjet a posouvat na další vývojovou úroveň.

2.3.1 Tělesný vývoj

Rychlost růstu dítěte se oproti předchozímu období ustálila a je plynulejší. Dítě je obratnější a rádo hraje pohybové hry různého typu. Jeho schopnost kreslení se zdokonaluje a začíná se učit psát, což mu dovoluje zlepšení jemné motoriky. Řeč dítěte, která je v tomto období rozvíjena mu napomáhá v pochopení emocí a chování. Slovní zásoba se velmi rychle rozšiřuje a v artikulaci dítěte dochází také k rychlým pokrokům. Díky rozvoji řeči se velmi rychle rozvíjí i paměť (krátkodobá i dlouhodobá).

¹¹ KOZÁKOVÁ, R. *Základy obecné a vývojové psychologie pro studenty nelékařských zdravotnických oborů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 76.

2.3.2 Kognitivní a emoční vývoj

Dítě je schopno logických operací, zvládá si vytrdit informace a zařadit si je na správná místa. V tomto období dítě začíná chápat abstraktní pojmy jako je smrt a umírání, ještě věří v různé nadpřirozené jevy, ale začíná o nich pochybovat a více se ptát na to, jak je něco možné a podobně.¹²

Emoce dítěte se stávají stabilnějšími, svým pocitem a vnitřním pochodem dokáže lépe porozumět a také se s nimi vypořádat.

2.4 Vývoj dítěte ve starším školním věku

Toto období se také nazývá obdobím pubescence neboli dospívání a trvá povětšinou od 11 do 15 roku dítěte. Dochází k rychlým a zlomovým změnám organismu jedince, které jsou pro okolí chápány jako posun k dospělosti. I v oblasti názorů a vlastního „já“ je dítě daleko stálejší a povětšinou už si začíná uvědomovat, co ho baví, jaké zájmy jsou pro něj vhodné. Celkově si utváří svůj žebříček hodnot, který je pro něj směrodatný.

2.4.1 Tělesný vývoj

„Subjektivní význam zevnějšku v pubertě vzrůstá. Projevuje se pozorností k vlastnímu tělu, rysům obličeje, ale i k oblečení, které se stává součástí identity. Tělesná atraktivita má svou sociální hodnotu. Pocitem nespokojenosti se svým zevnějškem trpí více dívky. S biologickým zráním probíhají změny psychické, charakterizované uspokojováním nových pudových tendencí, emoční labilitou. Na úrovni sociální se mění pojetí role jedince a nové sebepojetí“¹³

2.4.2 Emoční vývoj

Pro toto období je známá emoční labilita, která se u dospívajících projevuje častými změnami nálad, výbuchy emocí, které do jisté míry nejsou schopni korigovat. Více tíhnou ke svým vrstevníkům a vytváří si s nimi pevné vztahy. od rodičů se odpoutávají, začínají mít více vlastních názorů, které se oproti rodičovským liší.

¹² KOZÁKOVÁ, R. *Základy obecné a vývojové psychologie pro studenty nelékařských zdravotnických oborů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, s. 81.

¹³ Tamtéž, s. 85.

3 Komunikace a metodika dramatické výchovy

Komunikace i metodika je velmi důležitá při přípravě divadelního vystoupení. Děti musí vědět, jak se vyjadřovat, aby je divák mohl bez problému slyšet a užít si tak divadlo bez přeslechnutých slov. Metodika je zase důležitá pro správné naplánování a rozložení nácviku do celkového plánu tak, aby se vše dalo bez problémů stihnout.

3.1 Komunikace

Komunikace je nedílnou součástí života každého z nás. Po celý život se díky komunikaci dorozumíváme s okolím, ze začátku hlavně díky nonverbální komunikaci, postupně se učíme tvořit slova, věty a začínáme používat verbální komunikaci. Komunikace s dětmi je velmi důležitá pro to, abychom byli schopni správně pochopit jejich pocity, nálady, ale také pro to, aby se děti naučily správně vyjadřovat a vyslovovat vše, co chtějí v daný okamžik okolí sdělit. V dnešní uspěchané době mají děti se svým vyjadřováním stále větší problémy, rodiče nemají tolik času se dětem věnovat a pohádky, které se dnes v televizi vysílají jsou často plné různých skřeků a zvuků, které slouží místo řeči. Ve volném čase dětí má vedoucí kroužku vzácnou možnost tuto skutečnost změnit a ukázat dětem, jak krásný může český jazyk být.

3.1.1 Verbální komunikace

Verbální komunikace je komunikace slovem i písmem. „Při rozhovoru si komunikátor a komunikant své role vyměňují a sdělení se upřesňuje pomocí otázek, odpovědí a doplňujících informací.“¹⁴ Je několik zásad úspěšné komunikace, které by se měly dodržovat: „Hovořit by měla vždy jedna osoba a to stručně, věcně, logicky, jasně, srozumitelně a v kratších větách. Objasňování se může zjednodušit použitím příkladů, přirovnání a citátů. Úroveň sdělení by měla být přizpůsobena posluchači s omezením použití příkazů a zákazů. Mluvčí by měl správně dýchat, frázovat, hovořit s přiměřenou rychlostí a hlasitostí, intonovat. Balastní slova (příp. vsuvky) by měla být použita minimálně a neměla by se opakovat. V procesu komunikace je důležitá také zpětná vazba.“¹⁵

¹⁴ JŮVOVÁ, A. *Komunikativní dovednosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2013, s. 19

¹⁵ Tamtéž.

Při verbální komunikaci by si měly osoby navzájem naslouchat, neskákat si do řeči. Ovšem i při verbální komunikaci si všímáme nonverbálních projevů mluvčího, proto jsou na sobě tyto oblasti velmi úzce závislé.

3.1.2 Nonverbální komunikace

Jedná se o proces, ve kterém jsou použity mimoslovní prostředky. Je to takzvaná řeč těla, která doplňuje či plně nahrazuje verbální komunikaci. Je velmi důležitá, protože málokdo dokáže neverbálně lhát a obalamutit tak posluchače. Nonverbální komunikace se dle materiálů Jůvové dělí do několika podkapitol:

1. Kinezika- pohyby celého těla.
2. Gestika- pohyby a postavení prstů, paží, nohou a hlavy.
3. Mimika- pohyby obličejových svalů.
4. Vizika- pohyby očí, víček, obočí, oční kontakt.
5. Haptika- význam doteků.
6. Proxemika- význam vzdálenosti.
7. Posturologie- postoje a pozice celého těla.

Kinezika, jenž se zabývá pohyby celého těla je pro nás důležitá v tom, že dle držení těla osoby, s níž vedeme rozhovor můžeme vysledovat, zda je osoba zdravá, jaké je její psychické rozpoložení a podobně.

Díky gestice, jež zkoumá pohyby rukou, prstů a celých paží a vytváří posunky, které jsou pro neverbální komunikaci velmi důležité. Význam gest může být v každé konverzaci jiný, velmi záleží na vztahu komunikujících osob.

Mimika neboli pohyby svalů obličeje určují pocity, je stejně jako gestika velmi důležitá pro nonverbální komunikaci a dotváří sdělovaný obsah.

Vizika, která představuje oční kontakt, určuje náš zájem o osobu, se kterou vedeme rozhovor.

Haptika neboli doteky, díky nim můžeme poznat, jak úzký vztah mezi sebou komunikující osoby mají. Při podání ruky můžeme odhadnout sebevědomí druhé osoby i její zájem o komunikaci s námi.

Proxemika zkoumá vzdálenost mezi osobami a rozlišuje zóny odstupů: intimní, osobní, společenskou a veřejnou.

Posturologie se zabývá postoji a pozicemi těla. Určuje vnitřní postoj člověka.¹⁶

Díky komunikaci se tedy můžeme dozvědět spoustu užitečných věcí o člověku, o jeho zdravotním stavu, názorech a jeho pohledu na nás samotné. Můžeme zjistit jestli je jeho vztah k nám blízký nebo pozitivní.

3.2 Metodika dramatické výchovy

Metodická příprava je velmi důležitou součástí při realizaci kroužku. Díky ní si můžeme pečlivě rozplánovat nácvik celého divadla, ale hlavně každou hodinu, v níž se představení nacvičuje. Při plánování hodiny se snažím dodržovat určité zásady z didaktické analýzy učiva z knihy Kalhouse a Obsta:

Cíle - co chci, čeho zamýšlím dosáhnout.

Jakými prostředky chci těchto cílů dosáhnout: obsah učiva, volba vyučovacích metod, didaktických pomůcek a technik, metodický postup.

Časový projekt vyučovací jednotky: kolik času mohu věnovat jednotlivým fázím vyučovací jednotky.

Realizace přípravy: získání zpětné vazby a zajištění spolupráce u dětí.¹⁷

Využíváme co nejvíce metod, jako je popis, rozhovor, vyprávění, dramatizace, nácvik pohybových dovedností, práce s knihou, hraní rolí a podobně.

Cílem kroužku je děti naučit vystupovat před publikem, odbourat jejich strach a stres, naučit je, že být řečníkem může být zábava. Přivést je na myšlenku, že v divadle mohou být kým chtějí, uniknout od každodenní rutiny do krajiny fantazie a představitosti. Na divadelním poli je možné

¹⁶ JŮVOVÁ, A. *Komunikativní dovednosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, 2013, s. 21-22.

¹⁷ KALHOUS, Z., OBST O. a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál s. r. o., 2002, s. 358-359.

prakticky cokoliv, když si děti připravují scénky, je jen na jejich vůli, jak budou probíhat a co všechno se v jejich realitě udá.

3.2.1 Dramatické hry

Jsou to hry, které kreativně zapojují celou skupinu dětí, rozvíjejí je po stránce psychické, sociální, fyzické, napomáhají rozvoji jejich inteligence a poznávání vlastní osobnosti. V dramatických hrách se vždy specifikuje na konkrétní cíl, kterého chceme dosáhnout. Patří sem hry orientované na rozmluvení či rozhýbání dětí, které řadíme na začátek hodiny. Dále jsou to uvolňovací a dechová cvičení, která je možno zapojit kdykoliv, kdy potřebujeme děti zklidnit nebo odreagovat od předchozí činnosti. Hry, při kterých si děti uvědomují sami sebe, své tělo a jeho části např. zrcadlení pohybů ostatních. Hry, díky nimž se děti učí ovládat svůj hlas, správně artikulovat a fázovat věty.

Her je nepřeberné množství, ale všechny mají za úkol všestranně děti rozvíjet a pomoci jim lépe zvládnout představení, které je na konci roku čeká. Také by jim hry měly dodat na sebevědomí a odbourat stud či ostych z vystoupení před publikem. Čím mladší děti začnou dělat tato cvičení a vystupovat, tím jednodušší a přirozenější je pro ně stát před lidmi a prezentovat svůj příběh.

Níže nastiňuji ukázky tří her, které s dětmi hrajeme v různých obměnách nejčastěji.

3.2.1.1 Na dabéry

„Pravidla: Hráči se rozdělí do několika skupin, ve všech by měl být stejný počet hráčů. Vedoucí jim pak zadá jednoduché náměty na scénku (na plovárně, v lese, na návštěvě ve statku, ve škole...). Každá skupinka si rychle něco připraví, ale ostatní by to neměli vidět. Jedna skupinka začne předvádět scénku a jiná skupinka je dabuje. U mladších hráčů se nejprve scénka předvede na nečisto a potom se přistoupí k samotnému dabingu. Nakonec hráči hádají o čem scénka byla.“¹⁸

Tato hra rozvíjí komunikaci i improvizaci, komentátor může být někdo ze starších dětí, který si vyzkouší, jaké to je v přímém přenosu komentovat situaci, která se před ním právě odehrává.

¹⁸ Na dabéry. *Hranostaj* [online]. [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra793>

3.2.1.2 Električka

Pravidla: Děti leží na břiše a jsou propojeny rukami, tedy každý má před svým obličejem mezi svými rukami, dvě ruce spoluhráčů, jednoho zprava a druhého zleva. Vždy jeden v kruhu klepne svojí rukou do země a ostatní pokračují po směru hodinových ručiček, když někdo klepne dvakrát, směr klepání se mění proti hodinovým ručičkám. Vypadává ten, který klepne moc brzo nebo moc pozdě.

Hra je velmi dobrá na postřeh a na uvolnění dětí během nacvičování.

3.2.1.3 Sochy

Pantomimická hra, při které děti ztuhnou v určité, předem zadané poloze. Signálem ke ztuhnutí může být například zastavení hudby. Více ji popisují na straně 20.

Hra je velmi dobrá na improvizaci a na kreativní myšlení dětí. Také při ní trénují pantomimu.

4 Ochotnického divadlo v Těšeticích a Ústíně

Ochotnické divadlo v Těšeticích přivedlo k divadlu mě samotnou a díky němu jsem zjistila, že mě tato oblast zaujala. Je tedy velmi podstatnou součástí této práci. Kdyby nebylo divadlo v Těšeticích, nebylo by dnes divadlo v Ústíně.

4.1 Stručné dějiny ochotnického divadla v Těšeticích

První záznamy o ochotnickém divadle Těšetice, ležícím asi osm kilometrů od krajského města Olomouce, sahají až do roku 1869. Divadlo se mnohokrát přemísťovalo a působilo v něm nepřeborné množství členů, než se dostalo do dnešní podoby. Dokud nebyl v Těšeticích postaven kulturní dům, přiléhající k místní škole, hrálo se v sále hostince.

Periodizace zásadních momentů divadla v Těšeticích:

- 1869 - 29. 6. - o hodech - vystoupil poprvé samostatně s hudebně deklamátorskou besedou (patrně zpěvácký) spolek Zora. První tři sborové písně, připravené a řízené sbormistrem Lenbartem(?), byly provedeny přímo precizně. I v přednáškách a deklamovánkách uspokojily švarné deklamátorky obecnstvo.
- 1869 Studenti ve stejný den - beseda na Skalově.
- 1911 Spolek sv. Terezie.
- 1919-1942 ODi. Hrálo se v Sokole, v hostinci U Fialů. Ved. uč. St. Otruba.
- 1959 nový Kulturní dům.
- 1956-1977 DS OB. Osobností uč. V. Vašíček, herec, režisér a dirigent.
- 1943-1947, 1958, 1965-1970, r. uč. K. Voglová, 1983-1985, r. M. Vašíčková.

- Soustavná práce se žáky školy, sehráli 8 pohádek, Duhová cukrárna-vlastní tvorba. Kolektiv byl hostitelem jiných ochotnických a profesionálních souborů.
- 2001 Senior klub, později Ochotnické divadlo Těšetice.¹⁹

Od roku 2001 funguje ochotnické divadlo dodnes a pravidelně každý rok připravují nové hry, které mívají premiéru každý rok v polovině října. Byly to například Ženitba, Dokonalá svatba, Nemocnice na pokraji zkázy, Sluha dvou pánů, ...²⁰

Činnost ochotnického divadla významně přispívá k rozvoji kultury na vesnici a je podstatnou kulturní složkou pro celé okolí, které se naučilo pravidelně navštěvovat jejich představení.

4.2 Vznik divadelního kroužku v Ústíně

Přestože je Ústín malá vesnice, kulturní vyžití je zde velké. Fungují zde dvě organizace SDH a „Hébem se“ z. s. Pod záštitou těchto organizací připravují jejich členové různé akce, které se v Ústíně odehrávají.

„Hébem se“ z. s. začalo organizovat spoustu akcí pro děti. Jsou jimi tematické tvořivé dílničky, na kterých si děti mohou vyrobit spoustu zajímavých věcí. Dále „Ústínské kolečko“, to jsou závody, kterých se může zúčastnit kdokoliv, kdo má prostředek s koly, dětské dny a spoustu dalších.

Pro vznik kroužku byly nejdůležitější dvě akce, jimiž byly Noc s Andersenem a Turnaj v pétanque. Díky těmto akcím začali dospělí krát divadlo pro děti a děti se chtěly také zapojit a začaly hrát pro rodiče. Tento zájem s nadšením pořadatelů vedl k tomu, že s dětmi začali nacvičovat divadla.

První vystoupení bylo na podzim roku 2014, což byla módní přehlídka s různými vtipnými maskami. Po nečekaném úspěchu, s jakým bylo vše přijato, se pořadatelé rozhodli nacvičit první opravdové divadlo. To se podařilo v následujícím roce, kdy pravidelně, po dobu skoro čtyř měsíců, děti i dospělí v obci nacvičovali zkrácenou a upravenou verzi muzikálu Noc na Karlštejně. Scény byly zjednodušeny a pomocí hudby z filmu děti zvládly odehrát i jinak obtížné role. Divadlo trvalo necelou půl hodinu a sklidilo obrovský úspěch, když bylo představeno v rámci programu dětského

¹⁹ Databáze českého amatérského divadla: Geografické celky: Těšetice. [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=geo&id=200>

²⁰ Ochotnické divadlo Těšetice: Historie [online]. [cit. 2017-03-23]. Dostupné z: http://www.divadlo-tesetice.cz/?page_id=12

dne v obci v roce 2015. Ovšem co bylo nejdůležitější, dětem se vystupování a hraní nesmírně zalíbilo, a proto byl ještě na podzim toho roku v obci otevřen divadelní kroužek pro děti. V kroužku se děti učily improvizaci, správné artikulaci, pohybu v prostoru a podobně.

Na jaře roku 2016 začali nacvičovat hru k výročí Karla IV., která byla vlastní tvorbou a skloubením několika žánrů a historie s moderní dobou. Opět bylo divadlo dlouhé okolo půl hodiny a celou dobu ho provázely ústřižky různých známých písniček, které vtipně doplňovaly děj. V tomto roce bylo divadlo opět uvedeno na dětském dnu a přišlo se na něj podívat spoustu lidí. Úspěch divadla byl nepředstavitelný, začal se o něj zajímat i Hanácký kalendář.

Po divadle a prázdninách pokračovala od září činnost kroužku dále a díky nadšení dětí se uskutečnilo ještě jedno vystoupení v roce 2016 a to při příležitosti rozsvěcování Vánočního stromečku. Byla to pohádka, jenž se jmenovala „Perníkový dědek“ a byla to vtipně upravená pohádka „O perníkové chaloupce“.

Činnost kroužku pokračuje dál i v letošním roce a všichni členové pilně nacvičují představení, které bude opět odhaleno při příležitosti dětského dne v Ústíně.

4.3 Vlastní pohled na vznik divadelního kroužku

Divadlo mě vždy přitahovalo, proto jsem se v šesté třídě na základní škole rozhodla přihlásit do dramatického kroužku ve studiu Experiment v Olomouci. Secvičili jsme několik představení k různým příležitostem, mezi nejznámější patří asi secvičení Charleyovy tety od Brandona Thomase.

Při nástupu do prvního ročníku střední pedagogické školy jsem kroužku zanechala, protože jsem měla dramatickou výchovu v rámci výuky na pedagogickém lyceu. Ovšem v druhém ročníku se volily specializace a dramatickou výchovu neotevřeli, pro malý počet zájemců z řad studentů. Zklamání trvalo jen chvíli, protože v tom roce mě mezi sebe přijali ochotniční herci z Těšetic. To byl můj splněný sen.

Se začátkem střední školy jsem si uvědomila, jak moc je pro mě divadlo důležité a co všechno jsem díky němu získala. V naší obci jsem se už během konce základní školy angažovala v organizaci všemožných akcí. Na to, jak je Ústín malá vesnice, je zde poměrně rušný kulturní život. V rámci Ústína fungují dvě organizace Dobrovolní hasiči a „Hébem se“ z. s.

Hasiči organizují své soutěže a pořádají zábavy, diskotéky, rozsvěcování stromečku a podobně. „Hébe se“ z. s. pořádá akcí více, některé jsou velmi specifické a komorní, jiné jsou veřejné s programem pro všechny. Já se zapojuji do akcí právě v tomto spolku již řadu let. Začalo to tím, že jsem pomáhala na stanovištích při dětském dnu. Čím jsem byla starší, tím více funkcí a akcí spadalo pode mě.

Před šesti lety se jedna členka spolku rozhodla zapojit do celostátně pořádané Noci s Andersenem. „Noc s Andersenem je jednou z akcí, kterou české knihovny svádí v konkurenci populárnějších médií boj o zájem dětí a dětské čtenářství. Všichni víme, že dnešní způsob života dětské četbě příliš nepřeje - knihy soupeří s mnoha akčními lákadly od bezduchého vysedání před televizní obrazovkou k počítačový hram. Tento stav kritizuje široká veřejnost, nám všem se zdá, že dnešní děti nečtou. Bylo provedeno mnoho výzkumů dětského čtenářství s alarmujícími výsledky, ale jen málokterý z nich radí, jak ze začarovaného kruhu ven. Mnozí odborníci lámou hůl nad rozvojem čtenářských návyků.

A přitom existuje docela jednoduchá cesta (jak tvrdí známý pražský psycholog dr.V. Mertin) - dát dětem osobní příklad a ukázat jim, že číst je veliké dobrodružství. V rodině, kde čtou rodiče, nemají děti závažné problémy se čtením. Metoda osobního vzoru v předčítání nás vedla k první noci v knihovně v roce 2000, kdy jsme chtěli zároveň oslavit Mezinárodní den dětské knihy, který se připomíná každoročně 2.dubna na celém světě v den narození známého dánského pohádkáře.

První Noc s Andersenem proběhla v roce 2000 v uherskohradištské knihovně a na dvacet malých čtenářů čekalo noční dobrodružství v podobě čtení pohádek, soutěží, her a překvapení.

V průběhu kouzelné pohádkové noci odešly díky internetovému spojení pozdravné zdravice samotnému Andersenovi i všem příznivcům dobré dětské četby. Věhlas o prožité noci se šířil po vlastech českých i moravských díky Klubu dětských knihoven SKIP. A právě jeho zásluhou se myšlenka hlasitého nočního předčítání lavinovitě rozvinula do mnoha knihoven, které v roce 2001 první společnou Nocí s Andersenem oslavily svátek dětské knihy.

V roce 2001 se spalo v 40 knihovnách - všude se nápad líbil a šířil dál.

A v roce 2002 se nocovalo už v 72 místech naší vlasti a na Slovensku v Krajské knižnici v Trnavě, spalo se už i ve školách, domech dětí. Přes 1500 dětí i na 300 dospělých prožilo kouzelnou noc

plnou pohádek pořádanou k svátku dětské knihy, podpoře dětského čtenářství a poprvé na ukončení propagační kampaně Březen - měsíc internetu.

Velká již opravdu mezinárodní Noc s Andersenem proběhla v roce 2003 ve 153 knihovnách, školách, ústavech sociální péče i domech dětí. Kouzlo společného nocování prožily na Slovensku děti v šesti knihovnách a čtyřech polských bibliotékách. Informace o noci šly i díky SKIPu elektronickou poštou do USA, na Aljašku, do Švédska i Švýcarska, zprávičku dostali v Maďarsku i na dalekém ostrově Trinidad.

A co je nejdůležitější - nikde nezapomněli na pohádky. A to je moc dobře, řečeno slovy Zdeňka Svěráka: "Všechny děti potřebují pohádky. Pohádky jsou vláhou pro dětskou duši."²¹

V rámci této akce mě poprosili, abych se zúčastnila programu. Rozhodli jsme se zavést tradici, že každou Noc s Andersonem dostanou děti darem po splnění nebo vyřešení nějakého úkolu strom, který společnými silami zasadí. Ze začátku jsme pro ně vymýšleli trasy, na kterých potkali kouzelné bytosti nebo museli nalézt stopy a podobně. U dětí to mělo veliký úspěch, proto jsme se rozhodli v roce 2014 pro ně secvičit divadlo. Celostátním tématem tehdejší Noci s Andersonem byl Jan Drda, takže jsme se rozhodli zpracovat jeho pohádku „O Jasněnce a létajícím ševci“. Napsala jsem k tomu scénář a obsadili pomocníky ochotné se zúčastnit do rolí, máme v Ústíně půjčovnu kostýmů, takže nebyl problém všechny hezky obléct, vytvořili jsme i kulisy a všichni ve svém volném čase ochotně nacvičovali. U dětí to mělo obrovský úspěch a všechny chtěly také hrát. Díky tomu vznikla myšlenka, že v Ústíně založíme divadelní kroužek pro děti.

Byla to vše úžasná souhra náhod. Já jsem chtěla pracovat s dětmi po této stránce, jiní se bavili o tom, že by chtěli, aby děti secvičily nějaké divadlo. Největší impuls, který o všem rozhodl, byl v tom, že v Ústíně je vedoucí Skupiny historického šermu SARRAS, který chtěl po našem spolku, abychom mu uspořádali v roce 2015 oslavu výročí dvacetiletého působení jeho skupiny. Chtěl, abychom zajistili občerstvení, program pro děti, organizaci dne - kompletně zajistit a zorganizovat celou akci. Mimo jiné od něj vzešel nápad, že bychom mohli zahrát Noc na Karlštejně, jednak proto, že je to jeho oblíbený film, ale hlavně proto, že zapadá do gotického období, v kterém se angažuje jeho skupina. Tento nápad se všem zalíbil a já jsem se pustila do úprav scénáře, hledání

²¹ *Noc s Andersenem: O projektu* [online]. Dostupné z: <http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>

písníček, které bychom mohli použít. V únoru roku 2015 jsme svolali všechny děti ochotné hrát divadlo, rozdali role a začali vyrábět rekvizity a shánět kulisy.

Na secvičení jsme měli necelé čtyři měsíce, kolikrát to dřelo, a říkali jsme si, že to musí dopadnout katastrofou, ale nakonec jsme zdárně vše nacvičili a předvedli se na největší akci, která se v Ústíně za poslední dobu pořádala. Byly tam necelé dvě stovky diváků, kteří ohodnotili naše půlhodinové divadlo obrovským potleskem. Byl to pro nás a hlavně pro mě nepředstavitelný úspěch. Všechna energie, dřina a práce, kterou jsem tomu čtyři měsíce s pár pomocníky věnovala, se zúročila tím nejkrásnějším způsobem. Děti měly neskutečnou radost z toho, že jsem jim to povedlo, rodiče byli pyšní, že jejich děti něco takového dokázaly, my, kteří jsme tu akci pořádali, jsme byli neskutečně spokojeni s celým průběhem, návštěvností a ohlasem na naši práci.

To byla chvíle, ve které jsem si naplno uvědomila, že i když mě neskutečně baví hrát divadlo, tohle mi dává ještě mnohem víc. Mít možnost ovlivnit děti v tom, aby měli rádi divadlo a bavilo je, Ukázat jim, jak mohou být dobří. Trávit s nimi čas, hrát hry, připravovat společný projekt a za odměnu mít jejich rozzářené tváře a potlesk diváků a rodičů. Rozhodla jsem se tedy pro pravidelný kroužek s dětmi, který probíhá od roku 2015 pravidelně každý čtvrtek v budově obecního úřadu Ústín.

V letošním roce se všechny děti těšily na divadlo a my jsme neustále přemýšleli, co zahrát a jak to připravit, měli jsme opravdu hodně mladých zájemců, kteří chtěli hrát, ale nedostatek starších herců, kteří by dávali ději řád a drželi nějakou formu, v které by se zapojili i mladší děti. Letos bylo 700. výročí narození otce vlasti - Karla IV. K této příležitosti jsme se rozhodli secvičit krátké divadélko, které mělo všechny pobavit a možná i trošku poučit. Naším cílem bylo zapojit co nejvíce Ústínských dětí, které chtěly hrát a obsáhnout skoro všechny věkové kategorie.

Věděli jsme, že představení ožije 11. června 2016 u příležitosti dětského dne spojeného s historickou lukostřelbou. Dlouho nepřicházela inspirace, jak přesně bychom to měli udělat a ještě na začátku března jsme přemýšleli, co a jak bude. Jedno slunečné odpoledne, kdy jsme měli schůzku a já již mírně zoufalá chtěla říct: „To nemůžeme zvládnout, máme málo lidí, žádný pořádný námět a je to skoro za dveřmi.“, přišla ta nejkreativnější z našich kreativních maminek s úžasným nápadem. Když jsem to slyšela, v hlavě mi pořád běželo: „To je ono! Teď to musíme zvládnout!“

Jaký ten nápad byl? Všichni neustále mluví o Karlu IV., ale málokdo zmíní jeho manželky, a přitom je to tak zajímavé téma. My jsme se zamysleli nad tím, zda by se mohli tyto ženy za svého života potkat a jak by to setkání popřípadě probíhalo. Teoretické setkání bylo možné roku 1348, ovšem od tohoto údaje jsme zašli do světa fantazie, nadsázky a humoru. U našeho experta přes historické plotky jsme zjistili, jaké byly nejvýraznější rysy každé ze čtyř Karlových manželek a na jejich základě jsme rozvinuli zápletku.

Uvědomovali jsme si, že to je vynikající nápad, ale neřešilo to náš problém se zapojením co největšího počtu dětí. Ovšem když se dá dohromady skupinka čtyř žen se spoustou nápadů, musí z toho v konečném výsledku vyjít něco přinejmenším použitelného. Skutečně, jednu napadly středověké reklamy. Druhou, že by se to mohlo odehrávat na středověkém tržišti. Třetí napadlo, jaké reklamy by tam mohly být. A já jsem si všechno, co říkaly, skládala do hlavy i na papír a přemýšlela nad obsazením.

Během pár dní bylo naše divadélko s názvem ČTYŘI CHODY KARLA IV. na světě. Nemohla jsem tomu uvěřit. Všechny děti, které jsme oslovili, byly nadšeny a s vervou se pustily do zkoušení, naše hlavní kostymérka připravila pro účastníky masky i kostýmy. Společnými silami jsme sehnaly nebo vyrobily potřebné rekvizity.

Přes prázdniny jsem byla pryč, proto se kroužek nekonal a začal probíhat zase až tento rok od září. Děti se ho nemohly dočkat, vždy když potkaly mě nebo nějakého známého, vyptávaly se, kdy už kroužek začne a co budeme hrát. Od září probíhá kroužek pravidelně každý čtvrtek a dětí neustále přibývá, nikdy by mě ani nenapadlo, že máme v Ústíně tolik dětí, které by chtěly hrát divadlo a vzdělávat se v tomto ohledu.

Jejich zájem mě přivedl na myšlenku, že nebudeme hrát jen jednou ročně, ale dvakrát. U příležitosti rozsvěcování vánočního stroměčku zahrajeme s dětmi moderně zpracovanou perníkovou chaloupku. V hodinách procvičujeme improvizaci, pantomimu, schopnost spolupráce, kreativní reagování na své kolegy a podobně.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Průběh příprav vystoupení „Čtyři chody Karla IV.“

Divadelní kroužek v Ústíně funguje pravidelně každý čtvrtek již od roku 2015. Pokud se zrovna nenacvičuje nějaké vystoupení, trénuje se s dětmi správná výslovnost, improvizace i dramatizace. Hrají se nejrůznější dramatické hry, při kterých je kladen důraz na rovnoměrný rozvoj dítěte po všech stránkách. V této práci se zaměřuji na nácvik hry „Čtyři chody Karla IV.“, z toho důvodu je plán činnosti zaměřen pouze na tři měsíce příprav z celého školního roku.

Níže v této kapitole je uveden podrobný postup všech příprav divadelního vystoupení. Plán celých třech měsíců, detailní rozpracování několika schůzek, popis výroby kulis, shánění rekvizit a průběhu vystoupení včetně závěrečného zhodnocení.

5.1 Zpracování plánu činnosti divadelního kroužku

Cíl: Nacvičení krátké divadelní hry, zapojení co nejvíce místních dětí do děje.

Cílová skupina: 14 dětí ve věku 5-11 let.

Časový harmonogram přípravy vystoupení: 4 měsíce.

Místo: Cvičební místnost při OÚ Ústín, později multifunkční hřiště, na kterém se vystoupení odehraje.

Vybavení: Cvičební místnost je vybavena počítačem, dataprojektorem, zrcadlem přes jednu stěnu, molitanovou podlahou a cvičebními pomůckami.

Personální zajištění: Hlavní vedoucí (Petra Baboráková) a dva pomocní vedoucí, kteří jsou přítomni oba nebo jen jeden z nich, podle jejich pracovní vytíženosti.

Zhodnocení: Názor dětí na jejich role, pocity ze čtené zkoušky.

Cílem činnosti divadelního kroužku je zvládnutí nacvičení krátké hry, zapojení co nejvíce místních dětí, které vystupování baví a jsou rády, že se mohou realizovat v této oblasti. Dále dokázat, že divadlo není nudné a může bavit i ty nejzatvrzelejší odpůrce umění. Propojit současnou realitu s historií a poukázat na skutečně důležité hodnoty, na které se v dnešní době často zapomíná díky shonu moderní doby.

Do cílové skupiny patří čtrnáct dětí ve věku pět až jedenáct let. Je tedy nutné zohlednit, že některé děti ještě neumí číst. Aby mohlo dojít k zapojení takového počtu dětí a děj hry nestagnoval na místě, muselo být zapojeno do vystoupení několik starších dětí a dospělých. Na nich byla postavena dějová linie hry. Všechny děti mají text, který jsou schopny si zapamatovat, délka a náročnost textu je závislá na věku dětí.

První měsíc nacvičování se schůzky konají pouze jednou týdně, děti se seznamují s textem, se svojí rolí, snaží se vžít do děje a naučit se text. Zvláště pro mladší děti, které ještě neumí číst je tato část velmi obtížná, je tedy nutné učení prokládat zajímavými hrami. Jakmile děti umí text, začíná práce s prostorem a intenzita zkoušení se zvyšuje dle potřeby na dvě až tři zkoušky týdně. Dle potřeby před blížícím se vystoupením přibývají ke zkouškám hodiny, při kterých se vyrábí kulisy, zkouší se kostýmy a aparatura.

Realizace kroužku probíhá v prostorách obecního úřadu obce Ústín, kde je zrekonstruovaná cvičební místnost, v níž je umístěn počítač a dataprojektor s veškerým technickým vybavením. Je tedy možné si s dětmi pouštět videa, písničky i vlastní vystoupení (velice užitečné pro získání zpětné vazby). Místnost je dále vybavena molitanovou podlahou a zrcadlem přes celou stěnu, které dětem umožňuje pozorovat se při práci s vlastním tělem (vytváření grimas, znázorňování emocí, atd.). Jako pomůcky jsou k dispozici látkové šátky, plastové kužely, míče na házení i na skákání, trampolína a činky. Všechny tyto pomůcky slouží dětem k uvolnění a odpočinku při nacvičování a také pomáhají při realizaci různých dramatických či pohybových her. Při nácvičku hry místnost využíváme hlavně ze začátku při čtených zkouškách, v období, kdy se teprve učíme text a pohyb po prostoru a za nepříznivého počasí. Jelikož se v obci nenachází žádný kulturní dům a vystoupení kroužku bývají vždy spojena s nějakou akcí např. dětským dnem, probíhají vystoupení venku pod širým nebem. K tomuto účelu slouží multifunkční hřiště, které je pomocí závěsů, plachet a spousty rekvizit uzpůsobeno na provizorní jeviště, kolem kterého se posadí nebo postaví diváci. Díky tomu,

že je vystoupení venkovní a není tam vůbec dobrá akustika, neobejde se bez mikrofonů, které jsou dětem připevněny na oblečení. Mikrofony zajišťují dobrou slyšitelnost všech dětí.

Nacvičování se čtrnácti malými dětmi je velmi náročné, proto se schůzky odehrávají za přítomnosti minimálně dvou až tří dospělých osob. Jedna osoba je ve vedoucí pozici, rozdává úkoly a řídí celou hodinu. Ostatní ji pomáhají s udržením pořádku, četbou textu, pouštěním hudby atd. Výhodou tohoto počtu vedoucích je, že lze děti rozdělit do menších skupinek, a zatímco část něco zkouší, zbytek se zabaví hrou.

Během nacvičování s dětmi konzultujeme jejich výkony, vše, co se jim povedlo nebo co je potřeba ještě vylepšit. Hledáme způsoby, jak a čím hru pozvednout a posunout na lepší úroveň. Největší a nejlepší zpětnou vazbou jsou pro nás i pro děti diváci, na kterých je podle výrazu i potlesku okamžitě po vystoupení poznat, jestli se jim líbilo nebo ne.

5.2 Podrobné zpracování metodického plánu schůzek divadelního kroužku

V následujících podkapitolách podrobně nastiňuji průběh tří schůzek, pro představu, jak nacvičování probíhalo. Jsou zde zachyceny průběžné cíle, metody, formy a všechny informace, které by měly stačit pro realizaci velmi podobné schůzky.

5.2.1 Schůzka č. 1

Cíl: Dítě na základě prvotního seznámení se s textem vysvětlí význam své postavy ve hře.

Cílová skupina: 14 dětí ve věku 5-11 let.

Časový harmonogram hodiny: Úvod- 5 minut, popis scénáře- 10 minut, diskuse- 5 minut, četba scénáře- 20 minut, dotazy- 5 minut, hra na uvolnění- 10 minut, závěrečné zhodnocení- 5 minut.

Metody: Vysvětlování, popis, instruktáž a diskuse, situační a inscenační metoda.

Místo: Cvičební místnost při OÚ Ústín.

Vybavení: Cvičební místnost je vybavena počítačem, dataprojektorem, zrcadlem přes jednu stěnu, molitanovou podlahou a cvičebními pomůckami.

Personální zajištění: Hlavní vedoucí (Petra Baboráková)

Zhodnocení: Zpětná vazba od dětí, pantomima představují pohled dětí na jejich roli.

Použité metody podrobně rozepíši v průběhu schůzky. Z metod slovních je to vysvětlování, popis, instruktáž a diskuse. Z aktivizujících metod to je situační a inscenační.

Organizační formy výuky z hlediska časového, jde o hodinu práce s dětmi. V místě cvičební místnosti u obecního úřadu v Ústíně. Jedná se o práci se čtrnácti dětmi předškolního nebo mladšího školního věku.

Prostředí cvičební místnosti je příjemné a útulné, zahrnuje molitanovou podlahu a jednu skleněnou stěnu, dětem tedy není zima, když si zují boty a mohou se při práci pozorovat v zrcadle. Napomáhá to osvojení si těžkých grimas a postojů, které by pro ně byly nepředstavitelné. Takto se mohou dívat do zrcadla a při tom si zkoušet, jak grimasu vytvořit, kamarád jim to může předvést a podobně. Ovšem nevýhodou zrcadlové stěny je také to, že velmi narušuje hodinu. Malé děti neudrží dlouho pozornost a zrcadlo je láká k předvádění. Začne jeden a za chvíli se přidají další. Nespornou výhodou této místnosti je také technické vybavení, díky kterému se mohou pouštět písně, jež hra obsahuje.

Pomůcky, pro přípravu hodiny jsou scénáře, propisky, zvýrazňovače, písně, které hra obsahuje a skákací balóny.

Na hodinu je nutné dostavit se s předstihem a připravit v místnosti vše tak, aby se s dětmi mohlo rovnou začít, bez dalšího chystání. Patnáct minut před hodinou se musí odemknout místnost, rozsvítit, otevřít okno a zapnout počítač. V počítači si připravit záložky s jednotlivými písněmi. Donést skákací balóny, dle počtu dětí a nachystat scénáře. Děti postupně přichází, než budou všechny, mohou skákat na balónu.

Jakmile jsou přítomny všechny děti, posadí se i s vedoucími do kruhu na balóny a zahájí se hodina povídáním o tom, jak se měly v uplynulém týdnu a co všechno prožily. Tato část zabere asi pět minut, během kterých se děti zklidní a začnou dávat pozor. Poté jim vedoucí zhruba popíše a vysvětlí scénář. Děti se musí dozvědět, kde se hra odehrává, jaká je doba, jaké jsou v hře postavy a proč jsou důležité. Vedoucí také nastíní, proč se hra propojuje písněmi a jak by to celé mělo

vypadat. Celá instruktáž zabere asi deset minut, v dalších pěti minutách je prostor pro dotazy dětí, mohou diskutovat o tom, co se právě dozvěděly, v čem se jim to líbí a v čem ne. V těchto pěti minutách se dětem také rozdají scénáře, propisky a zvýrazňovače, aby si mohly zaznačit svoji roli a psát si poznámky. Mladším dětem je nutno text potrhout dopředu a dát jim již hotový scénář.

Dalších dvacet minut zabere první čtená zkouška, při níž děti teprve poznávají svoji roli, mladších je potřeba pomoci se čtením. Při této zkoušce se děti teprve snaží pochopit svoji roli a to, jaké místo zastává v celé hře. Scénář se dlouhý pouze čtyři A4 listy, ale pro děti je délka akorát. Během této četby dochází k dotazům a zasekávání, při kterém se děti v textu ztratí. Je tedy úspěch, když se text stihne celý přečíst alespoň dvakrát. Po čtené zkoušce mají děti pětiminutovou pauzu na to, aby se napily a odpočinuly si, během této doby se mohou individuálně ptát, čemu nerozumí, nebo co se jim nelíbí. Vedoucí uklidí balóny, aby již nezavazely v prostoru.

Následujících deset minut se hraje pantomimická pohybová hra na sochy:

„Motivace: Sochař Eda slíbil několika agenturám, že jim předvede svá díla, ale až později se dozvěděl, že každá agentura chce něco jiného. Proto vymyslel pohyblivé sochy. Průběh hry: V prostoru se vyznačí značky. Mělo by jich být stejně nebo více než je hráčů. Vedoucí řekne dětem, aby se postavily na značky. To je postavení 1. U starších dětí řekne např. emoce (řemeslo, zvíře) a děti musí zadanou emoci předvést a zůstat tak stát. Pak vedoucí řekne dětem, aby si našly druhou značku. Opět může zadat emoci. Počet značek a emocí (řemesel, zvířat) závisí na schopnostech hráčů. My většinou máme 3-4 značky + Presto.

Když jsou všechny značky zadané, říká vedoucí čísla a děti musí co nejrychleji najít značku a předvést emoci (řemeslo, zvíře), která s ní souvisela.

Presto: děti musí oběhnout všechny své značky a vrátit se na výchozí.“²²

Do hry je dobré zapojit postavy ze scénáře, díky tomu uvidíme, co si děti pod postavou představují a jestli ji správně pochopily. Tato hra je první zpětná vazba, kterou děti ani nezaregistrují.

Na závěrečných pět minut se utvoří kruh v sedě na zemi a každý řekne své pocity z uplynulé hodiny, co se mu líbí, nelíbí. Někteří navrhnou změny, které se prodiskutují. Na závěr vše shrne

²² Pohyblivé sochy. *Hranostaj* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/hra793>

vedoucí. Vyzdvihne vše, co se mu na hodině líbilo a namotivuje děti k domácímu samostudiu, které je nezbytné pro naučení textu.

5.2.2 Schůzka č. 2

Cíl: Dítě zvládne pohyb po prostoru.

Cílová skupina: 14 dětí ve věku 5-11 let a 2 dospívající a 5 dospělých.

Časový harmonogram hodiny: Úvod- 5 minut, popis scény a rozmístění herců- 10 minut, nácvik hry- 30 minut, dotazy- 5 minut, hra na uvolnění- 10 minut, závěrečné zhodnocení- 5 minut

Metody: Popis, situační a inscenační metoda, diskuse, vysvětlování.

Místo: Cvičební místnost při OÚ Ústín.

Vybavení: Cvičební místnost je vybavena počítačem, dataprojektorem, zrcadlem přes jednu stěnu, molitanovou podlahou a cvičebními pomůckami.

Personální zajištění: Hlavní vedoucí (Petra Baboráková), dva pomocní vedoucí.

Zhodnocení: Komunitní kruh a postřehy všech dětí i vedoucích.

Děti již plně zvládly text a až na občasnou nápovědu, kterou dostanou, když jim vypadne text, není potřeba jim radit. Nácvik hry se nachází zhruba v polovině. Pro děti je teď důležité naučit se pohybovat v prostoru. Musí vědět, kde a kdy mají stát, odkud přichází a kam odchází. Aby to měly děti ulehčené, vždy je při skupince malých dětí jeden dospělý, kterého se drží a díky němuž jsou jistější.

V průběhu hodiny se tedy několikrát trénuje pohyb dětí. Je nutné jim vše přesně vštípit a pravidelně to s nimi opakovat. Proto se již od těchto hodin trénuje závěrečná děkovačka i všechny rozhovory s dospělými. Dospělým by na nacvičení dialogu stačilo daleko méně času, pro děti je ovšem důležité, aby si s nimi scénky vyzkoušely a zažily, proto dospělí musí být přítomni každému nacvičování již od této hodiny.

K pohybu při mluveném slovu se dostává i pohyb při hraní písni. Ve scénáři jsou místy krátké úryvky písniček, na které vybraná osoba reaguje zpěvem a pohybem. To vše je nutné trénovat již

ted'. Při nacvičování, mívají děti, které zrovna nejsou na scéně volno, proto je možné cvičit celou půl hodinu.

Po dokončení nacvičování a zodpovězení dotazů je čas na krátkou hru. Děti si mohou vybrat, jakou chtějí, protože byly hodné. Vybraly si předvádění pantomimy, kdy jeden předvádí a zbytek hádá jaké povolání (emoci, zvíře, ...) předvádí. Kdo uhodne, jde předvádět místo něj.

Na závěr zhodnotíme hodinu v komunitním kruhu, každé dítě může říct své pocity a názor. Na závěr vše zhodnotí vedoucí.

5.2.3 Schůzka č. 3

Cíl: Děti zvládnou pohyb po venkovním prostoru, na němž se vystoupení odehraje.

Cílová skupina: 14 dětí ve věku 5-11 let, 2 dospívající a 5 dospělých.

Časový harmonogram hodiny: 5 minut- úvod, 20 minut- nácvik hry, 5 minut- pauza, 20 minut- nácvik hry, 10 minut- závěrečné zhodnocení a motivace k vystoupení.

Pomůcky: Kostýmy a rekvizity.

Místo: Multifunkční hřiště v obci Ústín.

Personální zajištění: Hlavní vedoucí (Petra Baboráková), dva pomocní vedoucí.

Zhodnocení: Vlastní pocit herců a hlavní vedoucí, zpětná vazba od rodičů.

V tuto chvíli je vystoupení již nacvičené, děti umí text a zvládají pohyb po prostoru ve svých dobových kostýmech. Všechny rekvizity mají své místo a každý ví, kterou z nich kdy používá. V této hodině je tedy důležité osvojit si nové prostředí, ve kterém se odehraje připravené vystoupení.

Na začátku hodiny, kdy si děti oblékají své kostýmy si zopakujeme, kde jsou místa, za kterých děti přichází a kam se mají dostat. Připomeneme si odlišnosti a nástrahy venkovního prostředí. Nácvik trvá čtyřicet minut s pětiminutovou přestávkou uprostřed.

Po nácviku zodpovíme poslední dotazy dětí a namotivujeme je k dobrému výkonu při vystoupení.

V tuto chvíli již není místo pro žádnou kritiku.

5.3 Zhodnocení vystoupení

Den D přišel rychlostí světla, neobešlo se to bez stresu, ale na druhou stranu jsem věděla, že oproti jiným akcím je vše výborně připraveno. Věci, co jsem potřebovala na scéně, mi ostatní pomohli zařídit. Aparaturu, ozvučení, oponu, výbavu a spoustu dalšího. V sedm hodin večer jsem všechny přivítala a uvedla do děje v historickém nákupním centru, na hlavní třídě se nacházelo pět stánků s ospalými prodavači. Postupně přicházely Karlovy manželky s dětmi a každá si něco koupila, pás cudnosti, medovinu nebo vyhledala nějakou službu: středověkého zobaře (=zubař/kovář) či fastfood. A protože byly manželky moderní a chtěly si poklábosit bez dětí, daly je klaunovi do dětského koutku. Ovšem klábosení se zvrtilo v nekonečnou hádku o tom, kterou z manželek měl císař nejraději. Kdo jediný mohl tuto situaci rozřešit než samotný otec vlasti. Tak se stalo, že všechny manželky připravil o iluze tím, že nejvíce z nich miloval své území, které díky nim získal. Ale aby to nebylo tak tragické, řekl každé z dam, v čem vynikala a co na ni měl nejraději a zakončil to tím, že je nejdůležitější láska k rodině a k dětem, která překoná všechny překážky.

Scénky byly proloženy písněmi, které vtipně uzavíraly celou situaci. Povedlo se nám tedy propojit historii s dnešní dobou a na určitých příkladech poukázat, jak mohou malicherné závisti zastínit důležitější a podstatnější věci, například lásku.

Divadlo se setkalo s takovým úspěchem, jaký jsme nečekali ani v těch nejdivočejších snech. Přišli se podívat necelé dvě stovky lidí, což je u vesničky, která má zhruba čtyři sta obyvatel obrovský úspěch.

6 Scénář ke hře „Čtyři chody Karla IV.“

Letos je to již 700 let od doby, kdy se narodil otec vlasti- Karel IV. Proto jsme se rozhodli na něj při této příležitosti zavzpomínat avšak poněkud netradičním způsobem. Karel IV. jak je Vám určitě známo, měl čtyři manželky- Blanku z Valois, Annu Falckou, Annu Svídnickou, Elišku (Alžbětu) Pomořanskou.

Zamysleli jste se někdy nad tím, zda by se tyto ženy, za svého života mohly potkat? My ano a odpověď je taková, že to opravdu možné bylo, v roce 1348. Od reálných údajů jsme zašli ještě dál, do světa fantazie, nadsázky a humoru.

Jak je známo, každá žena má ráda nakupování, proč by tedy měly být královny manželky výjimkou? Postupně se dostáváme do středověkého nákupního centra, kde se prodává a nabízí spousta multifunkčních přístrojů, přípravků a služeb. Je krátce po poledni a prodávající jsou mírně ospalí po vydatném obědě. V centru není ani noha, proč si tedy chvíli nezdřímnout?

Moment... Co to vidím? Ano, k nákupnímu centru se blíží křehoučká blondýnka se dvěma dětmi, prodavačům zřejmě končí odpolední klid. Moment... to není ledajaká nakupující maminka. Ano, opravdu je to první manželka Karla IV. – Blanka. Již podle její chůze a celkového vzhledu z dálky můžeme rozeznat, že je to opravdová princezna, sestra francouzského krále. Už přišla blíž- vidíte to? Nosánek má pěkně nahoru, české poměry jí asi nejsou moc pochuti. Což se zřejmě snaží učít i své dvě dcery, Markétu a Kateřinu nebo ne?..(hluk) Snad nevedou nějaký spor!

M: Matko, ale mně se líbí! Je hodný, milý, pracovitý, a hlavně mě má rád! (úryvek z písně- Mně se líbí Bob)

B: Není urozeného původu, a já nestrpím, abys mi odporovala. (Teď královnou jsem já)...

K: Mami, já mám hlad!

B: Neotravuj pořád, copak nevidíš, že máme jiné problémy? (ŠTRONZO)

REKLAMA- PROBERE SE PRODEJCE- PÁS CUDNOSTI

- Zlobí vás neposedné dcery? Nedají Vám spát jejich nevhodní nápadníci? Máte strach, že budete mít vnoučata dříve, než děti vyletí z domu? Máme pro vás dokonalé a

jednoduché řešení. Náš pás cudnosti s touto sadou klíčů je nepřekonatelný vynález tohoto století. Mějte vše pod kontrolou a nemusíte se obávat nevídaných překvapení.

B: Ovšem to je dokonalé řešení! Vezmu si dva prosím.

M: Ale matko...

K: Já mám hlad jako vlk!!

B: Dost řečí, máte štěstí, že, mám z této vynikající koupě takovou povznášející náladu. Za to Vás vezmu někam na jídlo!

REKLAMA- OKNO U HLADOVÉHO VLKA

(Kde se dobře vaří, tam se dobře daří. Kde se hodně pije, tam se dobře žije)

- Máte hlad jako vlk? Chut' na něco opravdu dobrého? A zároveň opravdu rychlého? Jste na správném místě! U nás dostane ty nejlepší medové placky v zemi, které se na jazyku rozplývají. JAKO BONUS! JEN U NÁS! Vám je potřeeme marmeládou a přilepšíme trochou šlehačky!!

B: Dokonalé! Vezmeme si je třikrát a posadíme se u tohoto stolu, když máme čas. Anna má nejspíš zpoždění.

Anna Falcká má opravdu zpoždění, ovšem to u ní není nic překvapivého. Je to prostoduchá ženuška, která si čas dokáže splést lépe než přízi. Od toho, co jí v útlém věku umřel syn Václav, je trošičku pomatená a nosí s sebou věneček a rakvičku na jeho památku. Myslím, že pokud se opravdu pořádně podíváte, uvidíte ji motat se v hlubinách obchodního centra s Medvědem, který chybí u svého stánku s medovinou, asi si jí dali trošku víc, než by se slušelo.

REKLAMA- MEDVĚD má nejlepší medovinu v kraji.

(Žízeň je veliká, život mi utíká, nechte mě příjemně snít...) – v pozadí tancuje medvěd s Annou.

Samozřejmě všichni vidíme, jak kvalitní medvědova medovina opravdu je. Zatím, co jsme se věnovali Anně Falcké, od Malé strany přichází Anna Svídnická s dětmi (Co si budeme povídat, podle pozdějšího hodnocení to byla nejoblíbenější manželka Karla IV., také proto,

že mu dala syna Václava IV., následníka trůnu.) Malý Václav se ovšem netváří vůbec šťastně!

A: No tak Václave! Dívej se na Elišku, jak vzorně jde.. Co je dnes s tebou? Tohle chování by se tatínkovi určitě nelíbilo!

V: Když mě hrozivě bolí zub! To se nedá vydržet.

E: Bože ty jsi ale padavka! Takhle vyvádět kvůli zubu! (začnou se handrkovat!)

A: A dost! Neumíte se chovat? Už aby otevřeli koutek... mám Vás až po krk, když tě to tolik bolí, nezbyvá než jít z ZOBÁŘI!

V: né...

REKLAMA- Zobař- spolehlivě oková vaše zuby! (To byl zas dneska den, bolí zuby, zuby zuby,...)

- Nemůžete vydržet s bolavým zubem? Žádný problém! Zub vytrhneme a nahradíme ho železnou náhradou! Stoprocentní bolestná práce! Na našeho zobaře je naprosté spolehnutí!

(scénka- vytrhnout Václavovi zub, ten omdlí, Anna ho zachytí)

A: Václave, prober se!

V: Mami to je paráda! Už mě nic nebolí! (píseň- já si létám, já se vznáším) – tancují a vzdalují se do pozadí.

Ach ano, náš zobař je opravdu nepřekonatelný... Kdo nám tu ještě chybí? Pokud se nepletu, Eliška si dává na čas, myslím, že za to jako vždy může její syn Zikmund, je to pěkný nepořádník a protiva. Eliška má i další dvě děti Aničku a Jeníka, které jsou ovšem vzorné a hodné. Bože támhle jdou.. Eliška si poradí kde s čím, ale zdá se mi, že na svého syna nestačí... co to má ten Zikmund na sobě?

A: Mami, Zikmund se vyvážel v kaluži a je celý od bláta!

J: Fujj... ty prase!

E: Podívej se, jak vypadáš! Co si o mně ostatní pomyslí? Ta Eliška je silná a láme meče, ale jak se jedná o jejího syna, nezvládá vůbec nic! Abych tě celého vyprala, taková dřina...

Z: Nech mě na pokoji! (štronzo)

REKLAMA- AUTOMATICKÁ PRAČKA

Nebaví vás neustále někomu dělat služku? Prát oblečení zbytku rodiny? Výborně- představujeme vám naši automatickou pračku! Jak vidíte, dodáváme ji i s levnou pracovní silou, která vám vše bez námahy vypere. A to se vyplatí. Přenechte práci jiným a běžte strávit příjemné odpoledne s kamarádkami!

E: To je dokonalé, jednu si koupím, dovezete mi ji přímo do paláce?

----- ZVONEK -----

Všechny čtyři manželky: *KONEČNĚ, DĚTSKÝ KOUTEK!!*

– *PŘIJDE KLAUN A VŠECHNY DĚTI SI ODVEDE, BUDOU HRÁT NĚJAKOU HRU, TANCOVAT ATD.*

K: Krásné dobré odpoledne! Všechny dětičky ke mně! U mě si můžete hrát bez dozoru rodičů! Bude se zpívat, bude se tančit, bude to prostě fááájn! (Arnoškova diskotéka- Je to fajn, je to fajn, fajnový!)

Nastal historický okamžik, všechny ženy Karla IV. se sešly na jednom místě. Můžete vidět, jejich pohledy, jak poměřují, co má která na sobě. Jestli ta druhá nemá dražší šperk nebo zdobenější šaty. Nastávají všední formality, všechny se vítají, objímají a chválí si vše, co si ve skutečnosti závidí. (objímání, pusinkování, falešný smích). Zaposloucháme se pomalu do rozhovoru, slovo má Blanka..

B: Ovšem, že Karel má jistý vkus, pokud se jedná o výběr manželky, ale musím poznamenat, že já jsem jako jediná opravdová princezna, je tedy zřejmé, že mě Karel prostě musel mít nejraději...

A. F.: Ale to si opravdu myslíš, že tě měl nejraději jen proto, že jsi princezna? Já osobně si myslím, že...

A. S.: *Že měl nejrady mě, protože jsem mu dala syna- Následníka trůnu. Ano milá Anno, jsem naprosto stejného názoru...*

A. F.: *Měla jsem na mysli, že přesto, že náš syn Václav zemřel, císař miloval moji fantazii a schopnost pobavit ho za každé situace svojí...*

E.: *Naprostou naivitou. Dámy myslím, že císaři nejvíce imponovala moje síla a schopnost postarat se sama o sebe. Byl nadšen z toho, že jsem...*

A. S.: *Úplný chlap!*

B: *Ale dámy nechte toho! Takto by se princezny na královském dvoře zajisté nechovaly, tady máte důkaz toho, kdo je na vyšší úrovni a zvládá královskou etiketu...*

OSTATNÍ TŘI: SKLAPNI...

A. F.: *Jsi tak namyšlená!*

B: *Ty ses ho zase pokusila otrávit!*

A. F.: *Elišky se každý bál!*

E.: *A ty jsi mu nedala žádné dítě!*

A. S.: *Přece se tu nebudeme hádat jako malé děti dámy!*

E: *No jistě to je ti podobné! Dělat ze sebe dobráka, aby si každý myslel, že jsi nejlepší!*

B.: *Stejně měl nejrady mě!*

MĚ MĚ MĚ MĚ... VŠECHNY SE HÁDAJÍ (Nafrněná), z pozadí vyjde Karel IV. a pomalu si stoupne před ženy, které se přesunou do ŠTRONZA.

K: Ale milé dámy zanechte všech sporů, přec je jasné, že jsem odvěkým vyznavačem sňatkové politiky... Mojí největší láskou je rozšiřování svého území, pochopitelně sňatky. Proč bych se měl pouštět do rozsáhlých bojů o území, když to jde vyřešit takto jednoduchým způsobem.

Manželky ho poslouchají a postupně se přesouvají ke stánku s medvědovou medovinou a dávají si na kuráž medovinu.

K.: Zajisté, že mi u každé z vás něco imponovalo. (Začne mluvit o každé z nich a ta vystoupí před ostatní a pantomimicky tu vlastnost předvede). Blanko, tvoje nadšení pro způsoby na královském dvoře byly nepřekonatelné, vždy jsi věděla, co se sluší. Aničko Falcká, díky tvé prostoduchosti se zdály všechny problémy hned menší, vždy se mi s tebou lépe dýchalo. Aničko Svídnická, ty jsi mi dala nejvíc, co jsi mohla, syna, dědice trůnu a za to ti budu na věky vděčný. V neposlední řadě, Eliško, tebe jsem obdivoval pro tvoji sílu a odhodlanost, kterou jsi předčila kdejakého muže.

Ženy se uklidnily, přikyvují si...

K.: Ovšem nejdůležitější věc, která nás spojuje je láska k rodině a dětem...

(děti a medvěd jdou k matkám, přidají se i prodejci z trhu, Karel je uprostřed toho všeho...)

Ano je to tak, není větší radosti než milovat a být milován. Na světě je mnoho forem lásky a tady názorně vidíme, že děti a láska k nim dokáže spojit i ty největší skeptiky a vybudovat někdy na první pohled nemožné vztahy...

(Začne hrát písnička- My máme prima rodiče, všichni v kruhu tancují a postupně se chystají na děkovačku, dvojice/skupinky, představení, na závěr hromadná úklona.)

To je vše z našeho výletu do minulosti, doufáme, že se vám vystoupení líbilo a třeba někdy zase na viděnou...

Závěr

Dostali jsme se ke konci mé práce, proto bych ráda shrnula celý její obsah. Myslím, že v teoretické části je obsaženo vše, co jsem chtěla uvést a vysvětlit. Všechny kapitoly jsou spjaty s divadelní činností a pomáhají nám pochopit, jak správně pracovat s dětmi v zájmovém kroužku, popisují důležitou roli vedoucího kroužku v životě dětí, jak je může ovlivňovat a mít obrovský dopad na to, jestli je to v kroužku bude bavit, či ne.

Myslím, že se mi povedlo dokázat skutečnost, že i v malé vesnici jde vytvořit a udržet kroužek, který baví místní děti a rády ho navštěvují. Popisuji historii kroužku a to, jak se dopracoval do podoby, ve které se nachází dnes. Je to velkou zásluhou všech ochotných dospělých, kteří se podílejí na přípravě kulis, rekvizit a kostýmů, pomáhají s realizací akce a jsou technickou oporou pro děti i vedoucí kroužku. Všichni to děláme ve svém volném čase a bez nároků na jakoukoliv odměnu. Děti školné neplatí a docházka je tedy založena na vzájemné důvěře a loajalitě.

V praktické části jsem podrobně popsala postup nácviiku představení i s jeho následným zhodnocením. Také tam byl nastíněn scénář hry. Myslím, že s tímto návodem by nebylo těžké nacvičit divadlo někde jinde s jiným kolektivem. To by byl opravdu obrovský úspěch pro mě samotnou.

Doufám, že tato práce pomůže začínajícím vedoucím divadelní kroužku, kteří si někdy neví rady s tím, jak by měly své hodiny vést a co s dětmi dělat. Pro mě samotnou byla možnost napsat práci na toto téma obrovskou výzvou, protože jsem popisovala něco, čeho jsem nedílnou součástí a co má velmi důležitou roli v mém životě. S hraním jsem začínala již v první třídě na základní škole a jsem proto velmi ráda, že mám ve svém okolí děti, které se nadchly pro divadlo a chtějí každý rok znovu hrát.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1

HÁJEK, Bedřich, HOFBAUER Břetislav a PÁVKOVÁ Jiřina. *Pedagogika volného času*. 2. přeprac. vyd. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-471-6.

JŮVOVÁ, Alena. *Komunikativní dovednosti*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta. 2013.

KALHOUS, Zdeněk a OBST Otto. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

KOZÁKOVÁ, Radka. *Základy obecné a vývojové psychologie pro studenty nelékařských zdravotnických oborů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. 106 s. Skripta. ISBN 978-80-244-4259-4.

PŘÍHODA, Václav. *Ontogeneze lidské psychiky*. 2. vyd. Praha: SPN, 1977. Učebnice vysokých škol (SPN).

RYCHECKÝ, Saša. *Dramatická výchova nejen pro školu*. Brno: Lužánky - středisko volného času, 2012. Metodika (Lužánky - středisko volného času). ISBN 978-80-85038-01-9.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Přehled vývojové psychologie*. 3. upr. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2010. ISBN 978-80-244-2433-0.

ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, Jitka. *Vývojová psychologie: studijní opora*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2013. ISBN 978-80-7464-302-6.

THOROVÁ, Kateřina. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0714-6.

VÁŽANSKÝ, Mojmír. *Základy pedagogiky volného času*. 2. dopl. vyd. Brno: Print-Typia, 2001. ISBN 80-86384-00-4.

Elektronické zdroje

Databáze českého amaterského divadla: Geografické celky: Těšetice [online]. [cit. 2017-03-28].

Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=geo&id=200>

Hranostaj: Zásobník her [online]. [cit. 2017-04-12]. Dostupné z: <https://www.hranostaj.cz/>

Noc s Andersenem: Regiony [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z:

<http://www.nocsandersenem.cz/>

Ochotnické divadlo Těšetice: Historie [online]. [cit. 2017-03-28]. Dostupné z: [http://www.divadlo-](http://www.divadlo-tesetice.cz/?page_id=12)

[tesetice.cz/?page_id=12](http://www.divadlo-tesetice.cz/?page_id=12)

Přílohy

Fotografie

Obrázek 1: Fotografie v kostýmech před začátkem vystoupení.

Obrázek 2: Blanka s dětmi.

Obrázek 3: Anna Falcká s medvědem.

Obrázek 4: Anna Svídnická s dětmi.

Obrázek 5: Eliška Pomořanská s dětmi.

Obrázek 6: Klaun si odvádí všechny děti z nákupního centra do dětského koutku.

Obrázek 7: Všechny manželky Karla IV. pohromadě.

Obrázek 8: Král Karel IV.

Obrázek 9: Závěrečný tanec všech účinkujících.

Obrázek 1: Fotografie v kostýmech před začátkem vystoupení.

Obrázek 2: Blanka s dětmi.

Obrázek 3: Anna Falcká s medvědem.

Obrázek 4: Anna Svidnická s dětmi.

Obrázek 5: Eliška Pomořanská s dětmi.

Obrázek 6: Klaun si odvádí všechny děti z nákupního centra do dětského koutku.

Obrázek 7: Všechny manželky Karla IV. pohromadě.

Obrázek 8: Král Karel IV.

Obrázek 9: Závěrečný tanec všech účinkujících.

Anketa ke hře „Čtyři chody Karla IV.“

Otázka č. 1: Líbilo se ti nacvičování divadla?

Odpověď byla ve všech případech stručná a jasná: ANO.

Otázka č. 2: Co bylo na divadle nejlepší?

Nejčastěji se v odpovědích objevily tyto názory: Hádka manželek a zobař (zubař/kovář)

Otázka č. 3: Byl/a jsi spokojený/á se svojí rolí?

Všechny odpovědi byly ANO.

Otázka č. 4: Jaká role se ti nejvíce líbila?

Ve většině případů se dětem nejvíce líbil král Karel IV.

Otázka č. 5: Dopadlo divadlo podle tvých představ?

Odpověď byla u všech kromě jedné ANO. V té jedné bylo dokonce napsané: Předčilo mé představy.

Otázka č. 6: Kdyby to šlo, zopakoval by sis představení?

Odpověď na závěrečnou otázku byla opět stoprocentní ANO.

Anotace

Jméno a příjmení:	Petra Baboráková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Mgr. Pavla Vyhnálková, Ph.D.
Rok obhajoby:	2017

Název práce:	Ochotnické divadlo jako volnočasová aktivita.
Název v angličtině:	Amateur theater as a leisure activity.
Anotace práce:	Bakalářská práce popisuje vznik divadelního kroužku v obci Ústín. Charakterizuje věkovou skupinu, která kroužek navštěvuje v rovině psychického i fyzického vývoje. Specifikuje jednotlivé hodiny, při kterých se divadlo připravovalo. Vysvětluje používané metodické postupy, základy správné komunikace, improvizace i dramatizace. Ilustruje postup nácviku konkrétní hry v roce 2016. Zhodnocuje průběh představení a jeho úspěch mezi diváky i účinkujícími.
Klíčová slova:	Zájmová činnost, divadlo, volný čas, vesnice, vystoupení, děti.
Anotace v angličtině:	This bachelor's thesis describes the formation of drama class in Ústín. It specifies the age group that goes to classes in order to both physically and mentally develop. It specifies the content of individual classes during show preparation. The paper also explains the methodology used, the basics of proper communication, improvisation and dramatisation. It describes the steps in rehearsing a specific play in 2016. It also evaluates

	the performance and its success among the audience and the cast.
Klíčová slova v angličtině:	Hobby, theater, free time, village, play, children.
Přílohy vázané v práci:	Fotografie z divadelního vystoupení, anketa vztahující se k vystoupení a CD se záznamem celého vystoupení.
Rozsah práce:	68 142 znaků normovaného textu, celý rozsah práce 53 stran.
Jazyk práce:	Český.